Valiokunnan lausunto PeVL 37/2017 vp– HE 103/2017 vp

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 103/2017 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava lakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Ville Hinkkanen, oikeusministeriö
- professori Juha Lavapuro
- professori Tuomas Ojanen

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sakon ja rikesakon määräämisestä annettua lakia ja ajokorttilakia sekä eräitä muita näihin muutoksiin liitännäisiä lakeja.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 aikana.

Hallituksen esitykseen sisältyvissä säätämisjärjestysperusteluissa muutosehdotuksia tarkastellaan perustuslain 3 §:n 3 momentin, 7 §:n 3 momentin ja 99 §:n tuomiovallan käyttöä koskevan sääntelyn sekä perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden, 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ja 21 §:n oikeusturvaa koskevan sääntelyn kannalta. Säätämisjärjestysperusteluissa todetaan ajokieltopäätösten olevan merkittäviä myös perustuslain 9 §:ssä turvatun liikkumisvapauden ja eräissä tapauksissa 18 §:ssä tarkoitetun elinkeinovapauden toteutumisen kannalta. Erityisesti tuomiovallan käyttämiseen ja oikeusturvaan liittyvien valtiosääntöoikeudellisten näkökohtien vuoksi hallitus pitää perusteltuna, että esityksestä pyydettäisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto PeVL 37/2017 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Sakkomenettelyn tosiasiallista käyttöalaa ehdotetaan laajennettavaksi siirtämällä toimivalta ajokieltoseuraamusten määräämiseen poliisille. Muutoksen johdosta rattijuopumuksia voitaisiin käsitellä tuomioistuimen ulkopuolisessa sakkomenettelyssä. Ajokielto määrättäisiin syyksi lukevan ratkaisun pohjalta hallinnollisessa menettelyssä. Sakkomenettelyn käytön yleiseksi edellytykseksi lisättäisiin vaatimus asian selvyydestä ja yksinkertaisuudesta. Sakkomenettelyn edellytykseksi säädettyä epäillyn suostumusta kevennettäisiin siten, että tunnustamista ja seuraamuksen hyväksymistä koskevista suostumuksen osatekijöistä luovuttaisiin. Tämän vastapainoksi ehdotetaan, että epäilty voisi valittaa tuomioistuimeen jatkossa ilman valitusperusteiden rajauksia.

Ehdotus on merkityksellinen ennen kaikkea tuomiovallan käyttöä koskevien perustuslain 3 §:n 3 momentin, 7 §:n 3 momentin ja 99 §:n sekä perustuslain 21 §:n oikeusturvaa koskevan perusoikeuden kannalta. Esitys merkitsee tuomioistuimen ulkopuolisen tuomiovallan käytön laajentamista. Toisaalta esitys koskee yksilön oikeusturvan kannalta periaatteellisesti merkittäviä kysymyksiä.

Hallituksen esityksen erityispiirteiden vuoksi esityksen suhdetta perustuslakiin ja ihmisoikeussopimuksiin käsitellään säätämisjärjestysperusteluiden lisäksi laajasti esityksen muissakin jaksoissa. Esityksessä on tarkasteltu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön ja ylimpien tuomioistuinten sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön tukeutuen ajokieltoseuraamuksen oikeudellista luonnetta, epäillyn suostumusta ja sakkomenettelyn suhdetta perustuslakiin ja arvioitu esityksen tavoitteiden toteuttamisvaihtoehtoja erikseen sekä perustuslain että Euroopan ihmisoikeussopimuksen kannalta.

Perustuslakivaliokunnan mielestä hallituksen esitys sisältää poikkeuksellisen seikkaperäiset perustelut esityksen perustuslakikytkennöistä. Esitys edustaa valiokunnan mielestä muutoinkin laadukasta lainvalmistelutyötä. Erityisesti valiokunta panee merkille hyvän lainvalmistelun periaatteiden kannalta sen esityksen perusteluista ilmenevän seikan, että esityksen valmistelun aikana sen perustuslainmukaisuuteen liittyvä arvostelu on otettu esityksen jatkovalmistelussa ja viimeistelyssä huomioon.

Koska perustuslakivaliokunta voi olennaisimmilta osin yhtyä hallituksen esityksen perusteluissa esitettyihin käsityksiin muutosehdotusten suhteesta perustuslakiin eikä valiokunnalla ole huomautettavaa esityksen valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin lähtökohtiin tai johtopäätelmiin, ei valiokunta katso esityksen periaatteellisesta merkittävyydestä huolimatta tarpeelliseksi toistaa hallituksen esityksestä jo ilmenevää lausunnossaan.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Valiokunnan lausunto PeVL 37/2017 vp

Helsingissä 13.10.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Annika Lapintie vas
varapuheenjohtaja Tapani Tölli kesk
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Anna-Maja Henriksson r
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä si
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Leena Meri ps
jäsen Ville Skinnari sd
varajäsen Mats Löfström r
varajäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Matti Marttunen